

ВІДГУК

рецензента, доктора медичних наук, професора Булавенко Ольги Василівни завідувачки кафедрою акушерста та гінекології №2 ВНМУ імені Пирогова на дисертаційну роботу Степанця Ярослава Вікторовича на тему «Відновлення репродуктивної функції у жінок з лейоміомою матки на фоні посттравматичного стресового розладу перед лікуванням методами допоміжних репродуктивних технологій» подану до захисту в разову спеціалізовану вчену раду Національного університету охорони здоров'я імені П. Л. Шупика Міністерства охорони здоров'я України, що створена відповідно до рішення вченої ради Національного університету охорони здоров'я імені П. Л. Шупика № 11 від 17.12.2025 року на здобуття ступеня доктора філософії в галузі знань 22 «Охорона здоров'я» за спеціальністю 222 - «Медицина»

Актуальність обраної теми

Частота субмукозної локалізації міоми матки становить близько 20-40%, частіше її виявляють у жінок віком 30-50 років. Однак, згідно з останніми дослідженнями, захворюваність субмукозною міомою матки дедалі молодшає. Клінічні дослідження підтвердили, що міома матки може спричинити безпліддя та анемію, а у важких випадках навіть загрожувати життю.

Донедавна традиційні методи лікування міоми матки включали енуклеацію міоми та гістеректомію, але ці методи мають недоліки, пов'язані з великою травмою, серйозними післяопераційними побічними реакціями та більш тривалим післяопераційним відновленням, зокрема із втратою фертильності. Тому такого бурхливого розвитку набули мінімально інвазивні методи лікування, а саме – гістероскопічна міомектомія. Втім, попри доведену високу ефективність ендоскопічної міомектомії в усуненні аномальних менструальних кровотеч, результативність щодо реалізації репродуктивної функції є сумнівною. Можливою причиною цього є персистенція гормональних та імунних розладів, що супроводжують міому матки.

Питання реалізації репродуктивної в Україні зараз має значення питання національної безпеки, тому запропонована дисертантом тема є актуальною та цікавою.

Зв'язок з науковими програмами, планами, темами

Дисертаційну наукову роботу виконано в рамках ініціативно-пошукової роботи кафедри акушерства, гінекології та репродуктології Національного університету охорони здоров'я імені П. Л. Шупика за темою «Відновлення репродуктивної функції у жінок з лейоміомою матки на фоні посттравматичного стресового розладу перед лікуванням методами допоміжних репродуктивних технологій» (N державної реєстрації 0122U000910).

Результати оцінки наукового рівня дисертації та публікацій

Оцінка структури, змісту та форми дисертації.

Дисертацію побудовано за традиційним принципом, вона складається із анотації, вступу, огляду літератури, характеристики груп дослідження та застосованих методів дослідження, 3 розділів власних досліджень, аналізу та узагальнення результатів досліджень, висновків, практичних рекомендацій, списку використаних літературних джерел (містить 80 джерела латиною та кирилицею). Дисертаційна робота представляє собою машинопис, викладений на 149 сторінках, відповідно до вимог наказу МОН України № 40 від 12.01.2017 року. Звертає на себе увагу доступний до сприйняття, логічний та послідовний стиль викладення матеріалів дисертації, грамотна українська мова, наявна довідка про повне дотримання вимог доброчесності. Дисертацію ілюстровано 16 таблицями та 11 рисунками, зміст яких містить отримані в процесі дослідження результати.

Дисертація містить розширені анотації державною та англійською мовами, список публікацій за результатами дослідження, вступ, де обґрунтовано актуальність обраної теми та вказано зв'язок роботи з науковою

тематикою кафедри. Дисертантом точно та методологічно грамотно сформульовано мету дослідження, для досягнення якої поставлено чіткі задачі. У вступі сформульовано наукову новизну дослідження та значення для практичної системи охорони здоров'я, окреслено особистий внесок здобувача, відомості про апробацію результатів дослідження, публікації за темою дисертаційної роботи, об'єм і структура дисертації.

РОЗДІЛ 1 традиційно представлено оглядом сучасних публікацій щодо стану питання міоми матки та її впливу на фертильність в світі. Наведено сучасні тенденції поширеності міоми матки різної локалізації в різних країнах та частоту звертання з цього приводу до лікарів. В розділі наведено докладний аналіз актуальних даних світових публікацій стосовно впливу міоми матки на менструальну функцію, настання та виношування вагітності та якість життя в цілому, особливо у жінок з ПТСР. Розглянуто суперечності щодо патогенезу міоми матки, ролі гормонального та імунного гомеостазу. Тут також окреслено сучасні принципи лікування міоми, з точки зору корекції аномальних маткових кровотеч та реалізації репродуктивної функції. Розділ логічно побудовано та структуровано, висвітлює усі сучасні світові тенденції стосовно патогенезу та лікування безпліддя.

РОЗДІЛ 2 містить детальну інформацію про дизайн дослідження – критерії включення пацієнток до дослідження, принципи поділу їх на групи та підгрупи. Детально описано всі використані методи дослідження. Так, клініко-статистичний метод охопив всіх потенційні соматичні та гінекологічні захворювання пацієнток. Окрему увагу у розділі автором присвячено викладенню особливостей методики імуногістохімічного аналізу, який було використано для визначення концентрації прозапальних чинників ендометрію. Важливою частиною розділу є детальний опис методів статистичного аналізу.

РОЗДІЛ 3 містить результати клініко-статистичного аналізу, що вивчав структуру скарг пацієнок, яким проводили гістероскопічне втручання з приводу сміоми матки, а також поширеність соматичної та гінекологічної захворюваності з огляду на її потенційний вплив їх на стан гормонального та імунного патогенезу. Тут також проаналізовано поширеність безпліддя різного характеру та його тривалості у пацієнок з доброякісною пухлиною матки на фоні ПТСР.

РОЗДІЛ 4 представляє собою виклад лабораторної ефективності запропонованого лікувального комплексу, застосованого після гістероскопічної міомектомії. Зокрема, показано динаміку морфофункціонального стану ендометрію в пацієнок із ПТСР після міомектомії. Ці дані порівняно з динамікою вказаних показників стандартної та запропонованої методи консервативної міомектомії.

РОЗДІЛ 5 присвячено результатам вивчення клінічної ефективності лікувального комплексу, а саме за морфологічним станом ендометрію. Важливою частиною цього розділу є порівняльний аналіз груп за частотою спонтанного настання вагітності та ефективності застосування допоміжних репродуктивних технологій. Тут також окреслено частоту втрат вагітності до 12 тижнів залежно від методу післяопераційного ведення.

РОЗДІЛ 6 є аналізом та викладенням узагальнених результатів власних досліджень, зокрема – окреслено, що провідні скарги пацієнок з міомою матки на фоні ПТСР.

Серед притаманних пацієнткам з міомою гормональних змін – висока концентрація естрадіолу, загального тестостерону та пролактину, знижена – прогестерону, порушене співвідношення ЛГ/ФСГ. Також представлено, що гормональні зрушення мають тенденцію посилюватись після гістероскопічної міомектомії, але на фоні запропонованого комплексу рецептивність

ендометрія набуває сукупності структурно-функціональних характеристик, які формують його потенціал до імплантації.

Запропонований лікувальний алгоритм підвищував частоту спонтанного настання вагітності та ефективність допоміжних репродуктивних технологій.

Дисертантом використано 16 таблиць та 11 рисунків для структурованого викладення отриманих результатів. Наприкінці кожного розділу власних досліджень сформульовано проміжні висновками.

Висновки та практичні рекомендації, що ними дисертант завершує та підсумовує роботу, є логічними, лаконічними та обґрунтованими. Вони цілком відповідають меті на сформульованим задачам дослідження, є підтвердженими використанням сучасними методів статистичного аналізу. Результати дисертаційного дослідження можуть значно підвищити ефективність лікування безпліддя у пацієнток з міомою матки на фоні ПТСР.

Повнота викладу наукових положень, висновків та рекомендацій в наукових публікаціях, зарахованих за темою дисертації.

За темою дисертаційного дослідження опубліковано 3 наукові праці, з яких 1 статті у виданнях категорії SCOPUS, 2 – у журналі категорії «Б».

Наукова новизна результатів проведених досліджень та їх наукова обґрунтованість.

Дисертаційне дослідження було схвалено Комісією з питань біоетичної експертизи та етики наукових досліджень при Національному університеті охорони здоров'я імені П. Л. Шупика.

Вперше приведені нові рішення актуальної задачі сучасного акушерства та гінекології – підвищення ефективності відновлення репродуктивної функції, та частоти настання вагітності після прегравідарної підготовки до циклу лікування методами ДРТ у жінок з лейоміомою матки на тлі ПТСР.

Вперше, на основі ретроспективного аналізу результатів частоти настання вагітності та характеристик порушення імплантаційної здатності

ендометрію після моделювання матки, визначена схема диференційованого підходу до оперативного лікування лейоміоми матки в повторних циклах лікування методами ДРТ.

Вперше розроблена методика двоетапної консервативної міомектомії ендоскопічним доступом, яка заснована на зборі клініко-анамнестичних даних і результатах гістологічних та імуногістохімічних методів дослідження.

Вперше визначені доплерометричні показники ангіоархітекτονіки та морфологічні особливості тканини ендометрія в зоні післяопераційних рубців, результати відновлення репродуктивної функції після міомектомії при стандартній та розробленій методиці.

Оцінка рівня виконання поставленого наукового завдання та рівня оволодіння здобувачем методологією наукової діяльності

Наукові положення, висновки та практичні рекомендації, що сформульовані в дисертаційній роботі Степанця Я. В., є цілком обґрунтованими та заснованими на достатньому обсязі власних клінічних досліджень, підтверджуються використанням високочутливих релевантних методів статистичного аналізу.

Автором використано сучасні та високоінформативні методи дослідження, які відповідають вимогам поставлених у дисертаційному дослідженні завдань. Робота виконана на сучасному науково-методичному рівні із суворим дотриманням принципів доказової медицини. Кількість досліджень і клінічних спостережень є достатньою для статистичної обробки та дозволяє вважати отримані результати достовірними та такими, що можуть бути екстрапольовані на генеральну сукупність.

Практичне значення одержаних результатів.

За даними проведених досліджень на основі аналізу вивчення анамнестичних, клініко-лабораторних даних репродуктивної функції у жінок

після гістероскопічної міомектомії через стійкі зміни гормонального та імунного статусу.

Обґрунтовано ефективність запропонованого комплексу лікування пацієнток після консервативної міомектомії на фоні ПТСР, що дозволяє реалізувати репродуктивну функцію.

Результати дисертаційного дослідження будуть використані в навчальному процесі на кафедрі репродуктивної та перинатальної медицини Національного університету охорони здоров'я імені П. Л. Шупика, лікувально-профілактичних закладах системи охорони здоров'я України при лікуванні пацієнток з непліддям. При рецензуванні дисертаційної роботи порушень академічної доброчесності (академічного плагіату, самоплагіату, фабрикації, фальсифікації) та текстових запозичень не виявлено. Усі ідеї та наукові положення викладені у дисертаційному дослідженні належать дисертанту.

Оцінюючи в цілому роботу позитивно, слід зазначити окремі стилістичні помилки. В порядку дискусії прошу дисертанта відповісти на питання:

1. Яке практичне значення одержаних результатів?
2. Назвіть критерії включення та критерії виключення у ваших дослідженнях.

Висновок

Дисертаційна робота здобувача Степанця Ярослава Вікторовича «Відновлення репродуктивної функції у жінок з лейоміомою матки на фоні посттравматичного стресового розладу перед лікуванням методами допоміжних репродуктивних технологій», подана на здобуття ступеня доктора філософії, є завершеною науковою працею, що виконана дисертантом особисто, має наукову новизну, теоретичне та практичне значення.

Здобувачу вдалось досягнути мети дослідження, виконати всі задачі дослідження та сформулювати відповідні висновки. Загальна оцінка дисертації – позитивна.

У своїй роботі Степанцем Ярославом Вікторовичем запропоновано новий підхід до вирішення актуального наукового завдання – покращення результатів лікувально–діагностичних заходів у пацієнток з безпліддям на фоні міоми матки та ПТСР.

Основні наукові результати дисертаційного дослідження висвітлено в достатній кількості наукових публікацій, які повністю розкривають зміст дисертаційної роботи. Загальна оцінка дисертації – позитивна.

Дисертаційна робота Степанця Ярослава Вікторовича «Відновлення репродуктивної функції у жінок з лейоміомою матки на фоні посттравматичного стресового розладу перед лікуванням методами допоміжних репродуктивних технологій» за актуальністю обраної теми, методичним рівнем виконання, науковою новизною, теоретичним та практичним значенням отриманих результатів для медицини повністю відповідає вимогам п. 6 «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44, актуальним вимогам щодо оформлення дисертацій, затвердженим наказом № 40 Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 року (редакція від 12.07.2019 р.).

Здобувач Степанець Ярослав Вікторович має необхідний рівень наукової кваліфікації і заслуговує присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 22 «Охорона здоров'я» за спеціальністю 222 – «Медицина».

Опонент:

Доктор медичних наук, професор,

завідувачка кафедри акушерства

та гінекології №2 ВНМУ імені Пирогова

Ольга БУЛАВЕНКО

Людмила Степанівна Булашенко О.В. Явлюся
Головою кафедри акушерства
ВНМУ ім. Пирогова
Д-р Людмила Степанівна